

Asia: VN/37863/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain, sairausvakuutuslain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Kuntoutuslakiin ehdotetut muutokset

-

Asiavirheen korjaamista koskevien säännösten muuttaminen sekä sairausvakuutuslakiin ehdotetut uudet säännökset

Luonnoksessa ehdotetaan muun muassa, että Kansaneläkelaitos soveltaisi asiavirheen korjaamiseen hallintolakia, mistä säädettäisiin kussakin etuuslaissa. Kansaneläkelaitos voisi korjata asiavirheen asianosaisen vahingoksi ilman asianosaisen suostumusta, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Kuitenkin, jos kyse olisi tilanteesta, jossa asiaan on tullut sellaista uutta selvitystä, joka voi olennaisesti vaikuttaa päätökseen, hallintolain sijasta Kansaneläkelaitos soveltaisi voimassa olevaa sääntelyä etuuslaeissa.

Esitän tältä osin lausuntonani seuraavaa.

Muutosta perustellaan käsitykseni mukaan ennen kaikkea päätöksen poistamismenettelyprosessin asian käsittelyä viivästyttävällä vaikutuksella. Poistoasian keskimääräinen käsittelyaika sosiaaliturvasioiden muutoksenhakulautakunnassa oli vuonna 2024 lähes seitsemän kuukautta ja hakemuksista lähes 90 % johti päätöksen poistamiseen. Luonnoksen mukaan etuutta saava henkilö saa lopulta aina valituskelpoisen päätöksen, mitä kautta hänen oikeusturvansa toteutuu.

Muutos tarkoittaisi sitä, että jatkossa asiavirheen korjaaminen Kelan toimeenpanemissa etuuksissa vastaisi hallintolain 50 §:n sääntelyä. Luonnoksessa todetaan kuitenkin näiltä osin, että tilanteeseen, jossa asiaan on tullut uutta selvitystä, joka voi olennaisesti vaikuttaa päätökseen, sovellettaisiin

hallintolain 50 §:n 1 momentin 4 kohdan sijasta voimassa olevaa sääntelyä etuuslaeissa. Tältä osin olisi asian jatkovalmistelussa suotavaa avata selvyuden vuoksi sen sääntelyn sisältöä, jota sovellettaisiin sanotun momentin kohdan sijasta.

Jo nykyisinkin yleisessä asumistuessa on ollut voimassa hallintolain säännöstä vastaava sääntely. Hallituksen esityksen (HE 52/2014 vp) eduskuntakäsittelyssä sääntelyn poikkeavuutta muiden Kelan toimeenpanemien etuuksien vastaavasta etuuksista ei ole nimenomaisesti arvioitu.

Muissa etuuksissa lainvoimaisen päätöksen oikaiseminen asiavirheen vuoksi asianosaisen vahingoksi edellyttää siis, hallintolain säännöksistä poiketen, aina asianosaisen suostumusta. Luonnoksen mukaan (s. 18) ”perusteluna tälle on esitetty se, että hallintolain 6 §:ssä nimenomaisesti säädetty luottamuksensuoja asettaa erityisen suuria vaatimuksia sosiaaliturvaa ja eläkevakuutusta hoitavan viranomaisen toiminnalle”.

Luonnoksesta ei ilmene, missä sanottu perustelu on aiemmin mahdollisesti esitetty. Siinä ei ole myöskään nähdäkseni arvioitu sitä, minkä vuoksi ja miten nykyisessä tilanteessa luottamuksensuojan viranomaiselle sosiaaliturva-asioissa asettamat vaatimukset olisivat muuttuneet siten, ettei oikaisu asianosaisen vahingoksi vaatisi enää tämän suostumusta. Mielestäni etuudensaajien oikeusturvan näkökulmasta asian jatkovalmistelussa tulisi tätä näkökohtaa arvioida ja perustella laajemmin.

Työttömyysetuuden sovittelua koskevan säännöksen muuttaminen

-

Keinänen Krissu

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia - Apulaisoikeusasiamies Mikko Sarja
ja Esittelijäneuvos jaostopäällikkönä Juha Niemelä